

Borsos József (1821–1883)

Szeret-nem szeret? (Virágjósítás), 1856

Olaj, vászon, 132x114 cm
Jelezve balra lent: Borsos József 856

Proveniencia:

- egykor Liszt Ferenc, majd a Wittgenstein család tulajdonában

Kiállítva:

- Jahresausstellung, Kunstverein, Bécs, 1856.

Kiállítva és reprodukálva:

- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981. október–november, katalógus: 153.

Aukcionálva és reprodukálva:

- Az Ernst-Múzeum aukciói, LII. II. rész. 1935, katalógus: 18–28.

Reprodukálva:

- [Spectator]: Az Ernst-Múzeum aukciókiállítása. Művészet, 1935, 344.
- Sinkó Katalin: „Collectorok' tüköre”. Műgyűjtők seregszemléje a Galériában. Budapest, 1981, 10. 25.

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft/32 000 EUR

Friedrich von Amerling: Az orinetalista, 1840 körül, magántulajdon

Borsos József különös életpályája

A konzervatív kisnemesi családból származó Borsos József az 1850-es években komoly művészi karriert futott be Bécsben. Elismerik, gyorsan fejlődik és az ötvenes évek végén a sikerek hosszú láncolatában van része. A kor ünnepektől festői között nyilvántartott Borsos azonban az 1860-as évek elején „börzejátékon vagyonát elvesztette”, s addigi életének feladására kényszerült. Hazatelepülve – először „Borsos és Doktor” majd „Borsos és Varságh” néven – fotóstúdiót nyitott Pesten. De a váltás művészi karrierjét is derékba törte. Némileg érthetetlen módon, Borsos teljes egészében felhagyott festő tevékenységével hazatérte után, sőt Lázár Béla szerint egyenesen örködött hogy „festői mivoltát eltitkolja”. Később aztán – amúgy magyarosan – végképp háttal fordított az ideák és a művészetek szolgálatának. Fotóvállalkozásából frissen kovácsolt kis tőkével megvásárolta a Szép Juhászné csárdát a hozzávaló épületekkel, hogy „korcsmatulajdonosként” végezze be különös életét az új 1883. esztendejében.

Liszt Ferenc a műgyűjtő

A kép történetének talán legizgalmasabb részlete, hogy az valaha Liszt Ferenc gyűjteményét gazdagította. A *Virágjósítás* előéletének e pikantériáját – az alkotás Wittgenstein provenienciával együtt – az Ernst Múzeum aukciós katalógusa közölte még 1935-ben. Sajnos a nagy zeneszerző magángyűjteményéről ma már szinte semmit sem tudunk, pedig közismerten Liszt rajongott a képzőművészetért. Nemcsak Budapesten, de Bécsben és Európa más nagyvárosaiban is egyaránt szívesen látogatott kiállításokat. Nem kizárt tehát, hogy a zeneszerző Borsos e remek képét épp az 1856-os bécsi Műgyűjtő tárlatán vásárolta meg, amit aztán később – még feltehetően életében – a Wittgenstein családra hagyományozott.

Liszt vásárlását látszik megerősíteni az a tény is, miszerint az 1856-os bécsi Műgyűjtő kiállításon bemutatott két Borsos mű közül már csupán egy festmény, a *Kíváncsiság* került Pestre. Feltételezhető tehát, hogy a *Virágjósítást* már Bécsben sikerült értékesítenie a művésznak.

Női ideálportrék a 19. században

Százszorszéppel jósol a mezőn magának két leány. Ennyi a kép egyszerű témája. A virágjósítás gyakori motívuma volt a múlt század közepén az egyik alakos női ideálképmásoknak, így például Barabás Miklós 1848-ban festett *Es liebt mich* című képének is, mely az *Írisz*ben jelent meg, de ugyanakkor felbukkan a téma Molnár József életművében is. A felsorolt példánál hangsúlyozottabb érzelmes-elégikus hangulat és elevenebb kolorit jellemzi Borsos itt bemutatott képét. A festmény a düsseldorfi iskola távoli hatásáról árulkodik, erre utal a kép kompozíciója is, mely a Düsseldorfban ezidőtájt igen kedvelt barátság allegóriák sémáját követi. Mind e barátság allegóriákon, mind Borsos képén a szemből és profilból ábrázolt két arc – a derű és a nyílt kedély, valamint a zárkózottság és a melankólia – testvéri kettősége jelenik meg. Borsos e szimbolikus tartalomhoz a virággal jósoló lányok motívumát kapcsolta, mely azonban nem fedi el a kép eredeti allegorikus alapvonását. Sőt a jóslat végkimenetelének kettősége – szeret nem szeret – épphogy elmélyíti a két kedélyállapot ilyen típusú ábrázolásának festői lehetőségét.

Kaszás Gábor

